No. 2314 Zaterdag 12 Mei 1928. 45te Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— bij vooruitbetaling.

Bureau van dit blad: Pastorie Otrabanda
Administratie: St. Thomas-college.
DRUKKER. G. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f.0.50; voor elken regel meer 10 cts.

Openingsrede

uit Z. Exc. Gouverneur BRANTJES.

MIJNE HEEREN.

Wederom in Uw midden verschijnende om, ingevolge artikel 77 van het Regeeringsreglement van Curaçao, Uwe vergadering voor het nieuwe zittingjaar te openen, zij het mij vergund U in de eerste plaats welkom te heeten op deze bijeenkomst en U voorts mijn dank te betuigen voor den door U in het afgeloopen zittingjaar in het belang van dit gebiedsdeel verrichten arbeid.

Ook ditmaal kan ik, tot mijne groote voldoening hier gewagen van een opbloei van het eiland Curaçao, dat in dat opzicht op den voet gevolgd wordt door Aruba. Op de Bovenwindsche eilanden eischen de veel minder gunstige omstandigheden de voortdurende zorg en aandacht van het Bestuur en ook Bonaire deelde niet in de opleving van Curaçao en Aruba.

De opbrengst der middelen bedroeg in 1927 in totaal f. 4. 224. 906,—. Zij was f. 894 560.— hooger dan in 1926 en overschreed de raming met f. 1.534 756.—

Het scheepvaartverkeer van het eiland Curaçao was in 1927 belangrijk drukker dan in 1926. Bedroeg het aantal binnengekomen stoomschepen in 1926 reeds 2914 met een netto-inhoud van 14. 922.334 M3, in 1927 was dit aantal 3728 met een netto-inhoud van 18. 933.377 M3, eene vermeerdering dus van 814 stoomschepen en 4.011.043 M3, netto-inhoud.

Dat het stoomboot-verkeer nog steeds toeneemt moge o.a. blijken uit het feit dat in de maand Maart 1928 meer dan 400 stoomschepen Curaçao aandeden en dat op één dag in April j.l. niet minder dan 22 stoomschepen werden ingeklaard.

Het aantal touristenbooten, dat Curaçao in 1927 bezocht, bedroeg 11.

Ook de zeilvaart is op Curaçao in 1927 vooruitgegaan. Het aantal aangekomen zeilschepen bedroeg in 1927 1804 met een netto-inhoud van 379. 423 M3, tegen 1559 zeilschepen met een netto-inhoud van 303.829 M3 in 1926. Wederom dus een vermeerdering en wel van 245 zeilschepen en 75.594 M3 netto-inhoud.

De vloot van de Curaçaosche scheepvaart Maatschappij werd gedurende het jaar 1927 uitgebreid met 5 tankschepen. Aan het einde van 1927 bestond haar vloot uit 20 tankschepen (oliestokende stoomschepen) van ongeveer 2250 ton, 2 motortankschepen van ongeveer 2400 ton en 2 stoom-tankschepen van ongeveer 1900 ton, Voorts waren in de vaart twee stoomschepen van ongeveer 900 ton en 2 lichters, gesleept door sleepbooten. In de maanden Februari en Maart van dit jaar kwamen nog twee tankschepen van het type van 2250 ton te Curaçao aan en er worden nog 4 van die grootte in 1928 verwacht. Het laadvermogen der vloot bedroeg einde 1927 ongeveer 57.600 ton, tegen 46.500 ton einde 1926. De vervoer-capaciteit per dag, die einde 1926 ongeveer 12000 ton beliep, was einde 1927 gestegen tot ongeveer 15.700 ton. Voor de maand April 1928 bedroeg de dagelijksche capaciteit ongeveer 16.800 ton.

Ook de aangevoerde hoeveelheid ruwe olie steeg in het afgeloopen jaar zeer belangrijk en wel van 3.172.990 003 K.G. over 1926 tot 4.733,479.755 K.G. gedurende 1927, eene stijging van 49%.

De hoeveelheid ruwe olie, gemiddeld per dag verwerkt bedraagt over 1927 10.890 ton. Gedurende de laatste maanden van het jaar 1927 en eveneens in de eerste maanden van het loopende jaar was de gemiddeld de verwerking echter veel grooter en wel omstreeks 15.000 ton ruwe olie per dag. Zoowel door nieuwbouw als door uitbreiding en wijziging der bestaande installaties, zal de capaciteit gedurende 1927 nog belangrijk worden vergroot.

Een raffinage-installatie voor smeerolie werd in bedrijf gebracht. Diverse afgewerkte smeeroliën worden thans direct op de markt gebracht.

De totale verwerkte hoeveelheid ruwe olie bedroeg 3.973.939.000 K.G. in 1927 tegen 2.673.200.000 K.G. in 1926.

Een groote uitbreiding onderging de opslagruimte voor ruwe olie en producten, die einde 1927 749.996 M3 bedroeg tegen 588.402 M3 einde 1926; ook in 1928 wordt deze uitbreiding voortgezet.

Teneinde tegemoet te komen aan de behoefte aan meer steigers voor het ontladen der tankschepen van de Curaçaosche Scheepvaart Maatschappij, werd met den bouw van drie steigers aan het eiland Valentijn begonnen; de eerste hiervan werd gedurende October 1927 in gebruik genomen, de tweede in April 1928.

De stookolie-pijpleiding naar Caracasbaai werd in 1927 voltooid en op 21 Juli in gebruik genomen.

Er werden aldaar twee steigers voor Oceaan-tankschepen gebouwd; welke thans beide in bedrijf zijn. Tevens werd in principe tot den bouw van een derden besloten.

Het gemiddelde aantal arbeiders in dienst der Curaçaosche Petroleum Industrie Maatschappij bedroeg over de jaren 1925, 1926 en 1927 respectievelijk 2363, 3626 en 4339. Einde April 1928 waren er 5100 arbeiders in dienst.

Over het jaar 1927 werd door de Curaçaosche Petroleum Industrie Maatschappij aan salarissen en arbeidsloonen uitgegeven een bedrag van f. 8.366.600.— tegen f, 6.516.100, — over 1926, De Curaçaosche Scheepvaart Maatschappij betaalde over 1927 voor deze beide posten f. 2.920.600,— tegen f. 2.097.700,— over 1926.

Het Koningin Wilhelmina Droogdok lichtte gedurende het verslagjaar 59 schepen.

De huizenbouw op het eiland Negropont werd in 1927 met kracht voortgezet.

Het aantal bewoners van Negropont bedroeg op 1 Januari 1927 ongeveer 235, tegen 500 op 1 Januari 1928.

Een omvangrijk plan werd uitgewerkt voor den bouw van nieuwe arbeiderskampen, hetwelk vermoedelijk gedeeltelijk in dit jaar, gedeeltelijk in 1929 zal worden uitgevoerd.

Geven de aangehaalde cijfers en vermelde feiten op duidelijke wijze de groote vooruitgang aan van het bedrijf van de Curaçaosche Petroleum Industrie Maatschappij en de Curaçaosche Scheepvaart Maatschappij, aan zulke groote ondernemingen kunnen ook tegenslagen ten deel vallen, soms van treurigen aard zelfs, blijkende uit den ramp, welke deze maatschappij kort geleden getroffen heeft door het onheil aan boord van de „Chepita", waarbij verscheidene menschenlevens verloren gingen. De diepe indruk daarvan bij een ieder gewekt, zal niet spoedig uit ons geheugen zijn.

Het bedrijf van den radio-dienst nam in 1927 wederom in omvang toe. Niet alleen de correspondentie met schepen, doch ook het verkeer met de stations Aruba en St. Martin was veel drukker dan in 1926.

Het aantal verzonden en ontvangen telegrammen bedroeg in 1927 onderscheidenlijk 26.991 en 30.257 met 401.556 en 419.197 woorden tegen 16.086 en 17.613 met 183.387 en 205.127 woorden in 1926.

De ook in 1927 voortgezette proefneming met het uitwisselen per kortgolf van proefseinen met Nederland en Oost-Indië, alsmede met schepen, voorzien van kortegolf-proefinstallaties leverde wederom zeer goede resultaten op.

Het aantal daarbij gewisselde woorden bedroeg in 1927 67.818.

Op den 31sten Mei van het afgeloopen jaar viel Curaçao de groote eer te beurt door middel van de kortegolf te worden toegesproken door Hare Majesteit de Koningin en Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Juliana. De groote belangstelling van deze vorstelijke personen in de overzeesche gewesten van Nederland, waarvan deze gebeurtenis andermaal getuigde, werd op Curaçao op hoogen prijs gesteld.

De resultaten van den Landstelefoondienst geven in het algemeen reden tot tevredenheid. Op 1 Februari 1927 waren verbonden 326 hoofd- en 39 nevenaansluitingen; op 1 Januari 1928 bedroegen deze getallen respectievelijk 400 en 69. In verband met de gestadige uitbreiding en het in gebruik nemen van een derde tafel zullen nog twee dagtelefonisten moeten worden aangesteld, zoodat in 1929 6 dag- en 2 nachttelefonisten in dienst zullen zijn. De ontvangsten beliepen over 1927 f 61.473, waarin begrepen zijn de aanlegkosten van alle aansluitingen, gerestitueerd door de abonnés. Het ligt in de bedoeling de waterkabels in de St. Anna-baai, die gedurende 1927 door het nood-ankeren van stoomschepen 3 maal zijn beschadigd, te verplaatsen en daarvoor in de plaats een zware waterkabel buitengaats aan te brengen.

Gedurende 1927 werd voortgegaan met de systematische verharding en asphalteering van de hoofdstraten in het stadsdistrict. Ook aan de wegen in de buitendistricten werd het mogelijke gedaan. Het verkeer met auto's en trucks echter op deze laatste wegen is dermate toegenomen, dat het wegdek van aangestampte of gewalste gruis gebleken is hiertegen niet bestand te zijn.

Nadat het besluit genomen was, dat de drink- en spoelwater-voorziening volgens het plan van Dr. Ir. J. Versluys zou opgezet worden, werd de heer R. J. Beaujon Jr. in Augustus opgedragen zich voor eenige maanden naar Nederland te begeven, teneinde aldaar, onder leiding van den heer Versluys, zich op de hoogte te stellen van alles wat betrekking had op den aanleg, inbedrijfstelling en beheer der landswaterleiding. Na zich van die opdracht gekweten te hebben keerde de heer Beaujon op Curaçao terug en werd benoemd tot directeur van de Landswatervoorziening.

De werkzaamheden zijn bereids in vollen gang en vorderen bevredigend.

In September 1927 werd een aanvang gemaakt met de voorbereidende werkzaamheden voor den bouw van politiewoningen op Mundo Nobo. Ook deze werkzaamheden zijn flink gevorderd, en gehoopt kan worden, dat binnenkort het eerste blok van zes woningen in gebruik zal worden genomen.

De Commandant der troepen is benoemd tot Commissaris van politie alhier en in uit Nederland aangekomen politie-militairen zijn als buitengewone agenten van politie werkzaam gesteld. Tot heden gaf naar ik vermeen hun optreden in het publiek slechts reden tot tevredenheid en is eene belangrijke verbetering in den politioneelen toestand in het stadsdistrict van Curaçao aanstonds ingetreden.

In verband met den voorgenomen bouw van een belasting-kantoor op den hoek van de Handelskade en de De Ruyterkade werd een aanvang gemaakt met het slopen van de drie ter plaatse staande den Lande toebehoorende gebouwen, die, wegens hun bouwvalligen toestand, onbewoonbaar worden verklaard.

Niettegenstaande de in den beginne ondervonden stagnatie werd de brug over het Waaigaat, in hoofdzaak bestaande uit een gewapend beton-constructie, in 1927 grootendeels voltooid.

De bouw van kademuren in het Waaigat kwam in 1927 voor ongeveer 50 procent gereed. Bij den bouw van den kademuur aan de Handelskade werd veel hinder ondervonden van de hardheid van den bodem. Niettegenstaande dezen tegenspoed gelukte het toch nog in 1927 een niet onbelangrijk aantal dampalen in te heien.

Orde en rust werden in dit gebiedsdeel niet verstoord.

Een aanval van een troep vreemde arbeiders op de politie te Cas Chiquito, waarbij een Venezolaan, die een der agenten te lijf ging met een dolk, door genoemden agent doodgeschoten werd, maakte hierop de eenigste uitzondering.

De gezondheidstoestand der bevolking was in het algemeen niet ongunstig te noemen.

De verhouding tusschen de nabuurige republieken en Curaçao bleef steeds zeer vriendschappelijk.

Beleefdheidsbezoeken van enkele oorlogschepen van vreemde nationaliteit bleven ook dit jaar niet achterwege.

Wederom hadden wij de voldoening hier het bezoek te ontvangen van een Nederlandschen oorlogsbodem: Hr. Ms. Hertog Hendrik kwam n.l. einde November 1927 in de Curaçaosche wateren en vertrok eerst einde Januari 1928, na aan alle zes de Curaçaosche eilanden een bezoek te hebben gebracht. Het kan zonder vrees, voor tegenspraak hier gezegd worden, dat de bezoeken van dezen oorlogsbodem hoogelijk werden gewaardeerd. Bij de Regeering is er op aangedrongen dat deze bezoeken veelvuldig zullen plaats hebben en zoo mogelijk zelfs een schip hier zal worden gestationneerd.

Naar verbetering van het onderwijs, zoowel openbaar als bijzonder wordt steeds gestreefd, wat het openbaar M.U.L.O. (onderwijs) betreft met toenemend en bevredigend resultaat.

De economische toestand van het eiland Curaçao gaf wederom reden tot groote tevredenheid.

Deze gunstige toestand was in hoofdzaak te danken aan de omstandigheid, dat er zoowel bij de Curaçaosche Petroleum Industrie Maatschappij als bij de Mijn-maatschappij Curaçao volop werkgelegenheid was. De steeds toenemende havenbeweging en het veelvuldig bezoek van touristenbooten met als gevolg vermeerdering van vertier werkten daartoe evenzeer mede.

Ook de resultaten van landbouw en veeteelt waren op enke uitzonderingen, niet slecht. Het was echter vooral hier, dat de algemeene schaarschte aan werkkrachten gevoeld werd.

De economische toestand op Aruba was in 1927 zeer gunstig; gunstiger nog dan in 1926. De vooruitgang op economisch gebied is hoofdzakelijk toe te schrijven aan de vestiging aldaar van een tweede petroleummaatschappij, n. l. de Arend Petroleum Maatschappij. Deze maatschappij vestigde zich n.l. in de tweede helft van 1927 op Aruba, aan de Zuidwestkust daarvan in het 1ste district. Scheen het einde 1927 officieel nog niet absoluut vast te staan dat de Lago Oil & Transport Co. aan haar bedrijf een raffinaderij zoude verbinden, dat de Arend Petroleum Maatschappij op Aruba raffineeren zal, was bij den aanvaeg van 1928 reeds een uitgemaakte zaak. Met den bouw van olietanks, een ijzeren pier en andere werken, was reeds een aanvang gemaakt. Voorloopig zullen 34 tanks met een gezamenlijke capaciteit van 1.768.000 barrels gebouwd worden beoosten Druif. De raffinaderij (trumble plant) zal worden opgericht ten Oosten van Punta Braboe en zal een vermogen hebben tot het verwerken van 15.000 barrels ruwe olie per dag. Bij Druif wordt een steiger geconstrueerd; op ongeveer 1 K. M. afstand van Punta Braboe worden woonhuizen voor de ambtenaren en employés opgetrokken. Voor de uitvoering van de voorbereidende werkzaamheden zijn al ongeveer 1000 man geëmployeerd.

Op 16 November van het jaar 1927 werd de Sint Nicolaasbaai voor groote schepen opengesteld, en het geheele bedrijf van de Lago Oil & Transport Co. werd sedert naar die baai overgebracht. Het depotschip in de Druifbaai werd opgeheven. Sinds geschiedt de aanvoer en uitvoer van ruwe olie in de St. Nicolaasbaai. Een betonnen pier, in 1926 nog in aanbouw, werd in Februari 1927 voltooid. In dat jaar werden aan genoemde baai nog drie tanks gebouwd, die elk 80.0000 barrels ruwe olie kunnen inhouden; deze drie tanks geven samen met de in 1924 gebouwde drie tanks gelegenheid tot berging van 465.000 barrels of 62.000 ton ruwe olie. Verder werden twee tanks voor het vergaren van stookolie gebouwd, met een gezamenlijke capaciteit van 65.000 barrels. Het lag aanvankelijk in de bedoeling van de maatschappij om in het jaar 1927 een 17tal gebouwen aan de baai op te trekken. In verband echter met de mogelijkheid dat ter plaatse een raffinaderij zoude worden opgericht, werd van het bouwen dier huizen afgezien. Evenwel werd in het loopend jaar een aanvang gemaakt met het bouwen van 5 woonhuizen en een kantoorgebouw. Het plan bestaat om een sleephelling te construeeren ten Westen van den bestaanden pier. Aan de Oostzijde hiervan zal een tweede pier gemaakt worden. De vaargeul in de St. Nicolaasbaai werd tot een diepte van 32 voet bij gemiddeld laag water uitgediept. Uitgebaggerd werd er in het jaar 1927 ongeveer 280.000 kubieke yards specie (ruim 210.000 M3). Ter plaatse waar de tweede pier gebouwd moet worden, is 20.000 kubieke yards (ruim 15.000 M3) specie uitgehaald en waar de sleephelling moet komen, 50.000 kubieke yards (ruim 37.500 M3) en wel tot een diepte van 14 voet bij gemiddeld laag water. Vier gouvernements-gebouwen aan de baai (bestemd tot woningen van den gouvernements-geneeskundige in het 4de district, den loods van de St. Nicolaasbaai, den kommies der belastingen en tot politiewacht) welke de maatschappij voor rekening van het gouvernement bouwde, kwamen in het afgeloopen jaar gereed en werden ook in gebruik genomen. Er werd in het jaar 1927 door deze maatschappij in het geheel voor wederuitvoer ingevoerd 2.080.490.295 K.G. olie. De invoer geschiedde door middel van 1010 kleinere tankbooten met een gezamenlijken netto inhoud van 3.182.722 M3; de wederuitvoer door 180 grootere booten met een netto-inhoud van 2.329.341 M3. De vloot van de maatschappij, voor het aanbrengen van ruwe olie uit Maracaibo, werd in 1927 met 6 tankbooten uitgebreid. Voornemens tot verdere uitbreiding bestaan.

Bij gouvernements-beschikking dd. 24 October 1927 No. 917 werd aan de Lago Oil & Transport Co. Ltd. voor een tijdvak, eindigende op den 15n. Mei 2000, tegen betaling van een pacht van f 6.000 per jaar, in erf-

pacht uitgegeven een nieuw stuk domeingrond, groot pl.m. 314 H.A., aansluitende op een deel van de Noordgrens der in erfpacht bezeten gronden van genoemde maatschappij met het oog op het voorgenomen raffinaderijbedrijf van de maatschappij.

Door de vestiging der tweede petroleum-onderneming op Aruba kwam te meer gelegenheid voor de arbeiders van dit eiland om op hun geboorteplaats zelf aan den broode te komen. Tal van hen werden door de Arend Petroleum Maatschappij geëmployeerd. Meerderen, die voor dien op Curaçao werkzaam waren, hetzij bij de Petroleummaatschappij, hetzij bij de Mijnmaatschappij, keerden dan ook naar Aruba terug, waar zij dadelijk bij de Arend Petroleum Maatschappij werk bekwamen. Het gebrek aan ambachtslieden, vooral timmerlieden, was nog veel grooter dan in 1926. Vanwege de groote vraag lieten zij zich goed betalen. De arbeidsloonen zijn in het jaar 1927 weder zeer de hoogte ingegaan. Niet alleen wordt een hoog arbeidsloon geëischt, maar ook wordt per dag minder werk gepresteerd dan voorheen.

Door de vestiging van de tweede petroleum maatschappij op Aruba, werd de woningnood daar, te voren reeds groot, veel grooter. Deze omstandigheid werd door vele huiseigenaren uitgebuit om de huurprijzen op te drijven. Niet weinigen schromen zich niet de prijzen in eens en ook bij herhaling met 100% en meer te verhoogen. Deze omstandigheden zullen er vermoedelijk toe leiden, dat het Bestuur noodgedrongen het bouwen van ambtenaarswoningen op Aruba ter hand zal moeten komen. Het verbazend opvoeren van de huishuurprijzen had tengevolge, dat menig huurder er toe overging een eigen huis te bouwen. De aanvragen om gouvernementsgrond in de Oranjestad in eigendom tot dat einde, waren talrijk. Op heel enkele uitzonderingen na, werd gunstig op die aanvragen beschikt. Ook voor speculatie zijn meerdere gebouwen opgetrokken. Eveneens zijn in het 4de district meerdere huizen verrezen.

Mede door de omstandigheid, dat den landbouwers in het jaar 1927 een goede maisoogst ten deel gevallen is, is de economische toestand der bevolking in 1927 gunstig te noemen. Niet alleen gelukte de maisoogst volkomen, maar er werd zelfs een kleine naoogst verkregen. De oogst van andere producten was niet zóó goed. Ook de maisoogst 1927/1928 belooft de in den aanvang van 1928, goed te zullen zijn. Het is alleen jammer, dat niet veel geplant is geworden. Er is nu zoo veel geld onder de arbeidende bevolking, dat om planten weinig gegeven wordt. Ook voor de veehouders was 1927 een goed jaar.

Handel en scheepvaart - wat deze laatste betreft de stoomvaart vooral - zijn beide in 1927 vooruit gegaan. In dat jaar werden 684 stoomschepen en 35 zeilschepen meer ingeklaard dan in 1926. Ook de in- en uitvoer overtroffen die van 1926 aanmerkelijk. Van de stoomschepen, die Aruba aandeden, waren verreweg de meeste tankbooten, die hetzij ruwe olie aanbrachten, hetzij die olie weder weghaalden. De overige stoomschepen liepen Aruba aan voor passagiersvervoer, of brachten zij lading - in de meeste gevallen materialen voor de twee aldaar gevestigde petroleum-maatschappijen aan. Sedert December 1927 wordt er een geregelde wekelijksche vaart onderhouden tusschen Curaçao en Aruba door één der stoomschepen van de stoomvaart maatschappij Red D Line. Zoowel passagiers als lading worden door dat stoomschip vervoerd. Het vervoer van zand naar Curaçao was in 1927 minder dan in 1926, doch gelukkig konden de zeilschepen op Aruba tehuis behoorende, steeds rekenen op een volle lading koopmanschappen van Curaçao naar dat eiland. Ook vervoerden zij vele passagiers, in den regel werklieden heen en terug.

In het afgeloopen jaar zond de firma Karel Croes en Co. op Aruba een schoener naar Cuba tot het afhalen van zich aldaar bevindende onvermogende Curaçaosche arbeiders, welke eventueel naar hun geboorteplaats zouden wenschen terug te keeren. De schoener keerde echter naar Aruba terug zonder een enkel man te hebben overgebracht.

Op gouvernementskosten zijn in 1927 geen arbeiders van Cuba naar Aruba overgebracht.

Op Bonaire was in 1927 de regenval beter dan in 1926. Over het algemeen was de economische toestand in het laatste jaar niet bepaald ongunstig te noemen. De oogst van kleine mais, peul- en rankvruchten (plantseizoen 1926/1927) was tamelijk goed. De oogst van dividivi-peulen en aloëhars was belangrijk meer dan in 1926. Scheepvaart en visscherij waren normaal. De doorvoerhandel, voornamelijk die van sterken drank, was levendiger dan in 1926, doch minder dan in 1925. De uitvoer van zout bleef verre beneden dien van 1925. Hier was het weer gebrek aan arbeidskrachten, dat de verscheping van dit product ongunstig beinvloedde. Ook de uitvoer van stroohoeden, van mest en van klein vee ging achteruit. De uitvoer van houtskolen daarentegen was veel meer dan in 1926. Vele arbeiders vonden evenals in vorige jaren een bestaan bij de Curaçaosche Petroleum Industrie Maatschappij en bij de phosphaat-mijnen op Santa Barbara.

Hoewel de economische toestand van St. Martin in 1927, evenals het vorige jaar te wenschen heeft overgelaten, mocht in het afgeloopen jaar toch een ommekeer ten goede worden waargenomen, toe te schrijven aan de werkgelegenheden op Curaçao en Aruba. Deze arbeidsvelden nemen meer en meer de plaats in van Sto. Domingo. Ofschoon de trek naar laatstgenoemd land ook in 1927 is blijven aanhouden, gingen de menschen in veel mindere mate daarheen als voorheen. Men geeft thans vrij algemeen de voorkeur aan Curaçao en Aruba als arbeidsveld omdat de werkgelegenheid daar constanter is. De uit deze gunstige omstandigheid voortvloeiende financieele voordeelen kwamen St. Martin meer ten goede. Op Sto Domingo kan men slechts gedurende de periode van de suikerrietoogst werk krijgen, daarna moeten de arbeiders huiswaarts keeren om te wachten tot het volgende oogstseizoen. Bovendien heeft de loonstandaard aldaar in de laatste jaren al te wenschen overlaten. Het moet worden toegejuicht, dat de Nederlandsche Bovenwinders op Nederlandsch grondgebied blijven. De faciliteiten van geldverzending en verzending van levensbehoeften voor de achtergebleven betrekkingen zijn grooter. Voor de slechte invloeden in Sto Domingo zijn de arbeiders nu gevrijwaard. Aan postwissels werd in 1927 van Curaçao en Aruba naar dit eiland overgemaakt een bedrag van f 17000,-, tegen ruim f. 11500,- in 1926. Dit geeft echter geen zuiver beeld van den door achtergebleven betrekkingen genoten geldelijken steun, omdat het grootste gedeelte van de remises of in gesloten brieven, pakketten en kisten, of door persoonlijke tusschenkomst wordt overgemaakt.

De weinige achtergebleven arbeidskrachten vonden, evenals in vorige jaren, bij de zoutindustrie werk bij het vergaren en verschepen van zout.

Voor St. Eustatius is de economische toestand als achteruitgaande te beschouwen. Geen gereede markt mocht gevonden worden voor de weinige voortbrengselen, als bataten en yams. Dat de inwoners meer dan ooit den druk der armoede gevoeld hebben blijkt wel uit het feit, dat diefstal van grondprovisien, schapen en geiten in 1927 herhaaldelijk voorkwam. De emigratie van arbeiders naar Curaçao bleef op kleine schaal aanhouden, doch het wil voorkomen, alsof dit eiland er weinig baat bij vond.

Vele Statiaansche jonge mannen keerden na een kort verblijf op Curacao naar hun eiland terug, omdat zij ongeschikt bleken tot geregelden arbeid.

De algemeene economische toestand op Saba werd gedurende 1927 niet slechter. De geldelijke steun van in den vreemde en ook op Curacao werkende Sabanen bleef steeds toevloeien. Tal van jongelieden hebben op Curacao op de tankbooten van de Curacaosche Scheepvaart Maatschappij een plaats kunnen krijgen; ook aan den wal aldaar zijn verscheidene werkzaam. Ook in 1927 hadden de Sabakantwerken een ruim debiet.

Thans rest mij noch een kort verslag van den handel van het eiland Curacao.

In 1927 is ingevoerd voor een waarde van f. 135.097.969 tegen f. 104.015 652 in 1926, dus voor een meerdere waarde van f. 31.082.317.

De invoer uit het moederland bedroeg in 1927 f. 8.632.744 tegen f. 8.272 447 in 1926, dus een vermeerdering van f. 360.296.

Het hoogere cijfer van den invoer is in hoofdzaak te danken aan den vermeerderden invoer van bewerkt ijzer, gemaakte kleeren, ruwe olie, schoenen, sigaretten, verfwaren.

In 1927 is uitgevoerd voor een waarde van f. 134.127.096 tegen f. 95.068. 955 in 1926, dus een vermeerdering van f. 39.058.141.

De uitvoer naar het Moederland bedroeg in 1927 f. 1.711.063 tegen f. 204,387 in 1926, dus eene vermeerdering van f. 1.506.676.

Het hoogere cijfer van den uitvoer is in hoofdzaak ontstaan door den vermeerderden uitvoer van dieselolie, gasolie, gasoline, machine-olie, residu, ruwe olie, smeerolie, phosphorzure kalk en asphalt.

De doorvoer ging in het jaar 1927 achteruit, In dat jaar bedroeg deze n.l. 137,083 ton tegen 145,343 ton in 1926, eene vermindering dus van 8.260 ton.

Vooral aan cement, ijzerwaren en meel (tarwe- rogge- en mais-) werd minder doorgevoerd dan in 1926.

Vele ontwerpen en daaronder de belangrijke belastingontwerpen zijn nog bij Uwen Raad aanhangig, eene herziening der politiekeur kan niet uitblijven, eene suppletoire begrooting voor 1928 o.a. noodig om nog dit jaar te kunnen voorzien in de meest dringende eischen die de veranderde omstandigheden van Aruba stellen zal eerlang Uwen Raad bereiken; de eerste schreden zijn pas gezet op den weg van het nader overleg met betrekking tot het politievraagstuk.

Veel arbeid zal dus in het nieuwe zittingjaar van Uwe Leden worden gevergd.

Wees er van overtuigd dat van de zijde van het Bestuur het mogelijke zal worden gedaan om U dien arbeid aangenaam en licht te maken.

Met een ernstig beroep op Uw aller zoo noodige en steeds op hoogen prijs gestelde medewerking en met de bede, dat Gods onmisbare zegen op onzen gemeenschappelijken arbeid voor de welvaart van Curaçao en het welzijn zijner bevolking moge rusten, verklaar ik de vergadering van den Kolonialen Raad voor het zittingjaar 1928—1929 geopend.

Memorie van Antwoord Cur. Begr. 1929.

Daar pas deze week, drie dagen na de publieke behandeling der Curaçaosche Begrooting door den K. R. de Memorie van Antwoord verschenen is zijn wij niet meer in staat deze in extenso over te nemen. Wij zullen ons daarom bepalen tot de voornaamste punten en deze verkort weergeven.

De Gouverneur verklaart dat het sluiten van leeningen de vreugde over de sluitende begrooting niet behoeft te temperen, daar deze gesloten worden voor nieuwe en productieve werken. De door bezuiniging, in verband met de slechte tijdsomstandigheden en de Nederlandsche finantieele politiek ontstane achterstand kan niet anders dan door leeningen worden ingehaald. De Gouverneur doet de toezegging, dat wanneer de opbrengst der middelen hooger mocht zijn dan de raming, die meerdere opbrengst in de eerste plaats zal worden besteed tot uitvoering dier werken.

Mochten enkele der op de begrooting voorgestelde werken om de eene of andere reden niet kunnen worden uitgevoerd, dan blijven de daarvoor toegestane kredieten ongebruikt.

In het grootste bezwaar voor een vlotten gang der werkzaamheden, n. l. het groot gebrek aan werkkrachten, wordt getracht geleidelijk verbetering te brengen.

Het is den Gouverneur niet duidelijk hoe de afdeelingen zich de „Commissie van financiën" of „Contrôle-Commissie" denkt. Een initiatief voorstel van den Raad daaromtrent kan bij voorbaat rekenen op een welwillende ontvangst door het bestuur.

Het is de bedoeling de betrekking van Gezaghebber der Bovenwindsche eilanden te handhaven, en op St. Eustatius en Saba den gouvernementsgeneeskundige als diens vervanger aan te wijzen; verder zal op elk eiland minstens één ambtenaar noodig zijn om op te treden als ontvanger, ambtenaar van den burgerlijken stand, enz. Op St. Martin zal een persoon belast moeten blijven met de betrekking van havenmeester en loods; op de andere eilanden is deze opgedragen aan een agent van politie.

Het is een historische eisch de rechterlijke macht van de uitvoerende te scheiden. Combinatie heeft tot hoogst ongewenschte toestanden geleid.

Wat de salarissen betreft zou de Gouverneur het zeer op prijs stellen als deze werden vastgesteld zooals hij zich die na ernstige overweging heeft gedacht. Noch het V. V. noch de verzoekschriften hebben hem mogen overtuigen dat dit standpunt niet juist is.

Vooral met het oog op mogelijk ongewenschte consequenties acht de Gouverneur het niet gewenscht in een herziening te treden der in 1923 vastgestelde regeling ten aanzien van den diensttijd, die voor periodieke verhoogingen van onderwijzers in aanmerking komt.

Eerst als in Holland de rechtspositie der ambtenaren zal geregeld zijn, en deze regeling in de praktijk voldoen, zal hier deze materie ter hand genomen worden.

De C. P. I. M. heeft aangeboden den weg om het Schottegat te doen verbeteren door haar personeel, volgens ontwerp en op aanwijzing van den Directeur van O. W. Eerst zal een proefstuk van 170 M. worden aangelegd. Voor dit werk zullen bij suppletoire begrooting voor 1928 fondsen worden aangevraagd. De weg naar de Caracasbaai zal voorloopig tijdelijk verbeterd worden.

De Gezondheidscommissie is op verzoek van den tegenwoordigen Directeur v. d. O. G. D. opnieuw volledig gemaakt.

De voornaamste oorzaak van de vertraging van de werken aan de Handelskade is gelegen in het heiwerk, waarbij met groote moeilijkheden door de hardheid van den bodem te kampen valt. De opleveringsdatum was bepaald op 15 Januari 1928. Voorloopig kan hij gesteld worden op einde Juli van dit jaar. Wegens niet tijdige levering van materialen voor de betonnen dampalen is door 't Gouvernement f 4.000 betaald. Wegens verwikkelde omstandigheden is nog geen boete opgelegd wegens te late oplevering van het werk door de aanneemster. Deze zullen eventueel bij de eindrekening worden ingevorderd.

Bij de beproeving van de nieuwe ophaalbrug bleek dat de schrapplaat aan het beweegbare gedeelte vastliep tegen het vaste gedeelte. Het gebrek wordt door de aanneemster der werken op haar rekening verholpen.

Het gereed komen van de brug is vertraagd door den geringen aanvoer van opvullingsmateriaal, waarvoor baggerspecie wordt gebezigd. Ander materiaal zou veel kostbaarder worden.

Daar de namen van vorstelijke personen meer passen bij parken en schoone pleinen, dan bij straten en bruggen, komt het door den Raad voorgestelde minder juist voor. Het Bestuur heeft echter geen bezwaar, als de Raad zulks beslist wenscht.

De controle op stowaways door den havendokter en politie is buitenge-

woon streng. Het constateeren van enkele gevallen van vroeger onbekende ziekten kan zijn oorzaak hebben in toevallige vondsten en beter onderzoek door de tegenwoordige medici.

Zoodra het arbeidersvraagstuk het mogelijk maakt, zal de Directeur v. O. G. D. in samenwerking met den Dir. van O. W. bijzondere zorg besteden aan het Rif. Wegens gebrek aan opvullingsmateriaal kan voorloopig het door den Raad bedoelde gedeelte van het Waaigat niet gedempt worden.

Het ligt echter in de bedoeling het Waaigat in zijn geheel meer schoon te houden door een specialen dienst die daar geregeld dregt.

Wat het bayrumvraagstuk op Saba betreft kan de tegenwoordige Directeur v. d. O. G. D. er geen buitengewone nadeelige invloed van constateeren. De meest nadeelige gevolgen zijn dat door de goedkoopte er van meer gedronken wordt.

De verhouding tusschen den Directeur en de dienstdoende geneesheeren, die allen, op een enkele uitzondering na, met toewijding en ijver hun taak vervullen, is goed.

Op moderne leest geschoeide bouwverordeningen zijn dringend noodig voor Willemstad en veel meer nog voor Oranjestad. Voor de uitvoering ervan zal echter noodzakelijk personeel moeten worden aangesteld. Indien de Raad bereid is de gelden te voteeren, moet er eerst een ambtenaar voor bouw- en woningtoezicht en de stadsuitbreiding worden aangesteld, iemand die reeds in Nederland als zoodanig geruimen tijd is werkzaam geweest. Voor de huidige salarissen zal het echter niet gemakkelijk, zoo niet onmogelijk, blijken een geschikt persoon daarvoor te engageeren. Tegen onregelmatig en stelselloos bouwen is bij de vigeerende bouwverordening niet veel te doen.

Het Bestuur constateert met genoegen dat er bij den Raad geen principieele bezwaren bestaan tegen ten bate van het algemeen belang en van het stadsschoon noodzakelijke beperkingen van het eigendomsrecht.

De Gouverneur verklaart reeds aan de Commissie van Wetgeving opdracht verstrekt te hebben om na te gaan of en zoo ja, in hoeverre de bedrijfs- en ongevallenwetgeving in dit gebiedsdeel aanvulling behoeft.

Van de C. P. I. M. heeft de Gouverneur bericht ontvangen dat er goede kans bestaat dat de olievanger in den loop van de maand Juli a. s. te Curaçao zal aankomen.

Tegen het uitgooien van olie in het Schottegat zullen in het thans in bewerking zijnde nieuwe havenreglement verbodsbepalingen worden opgenomen. Door den havenmeester zal aan de verschillende agenten van de stoomvaartlijnen, waarvan de schepen deze haven bezoeken, worden verzocht hunne medewerking te verleenen om het overdadig rooken van die schepen in deze haven tegen te gaan. De Gouverneur vertrouwt, dat deze medewerking niet zal worden geweigerd. Mocht dit echter onverhoopt het geval zijn, dan zal het treffen, van wettelijke maatregelen tegen den door de Afdeelingen besproken overlast in overweging worden genomen.

Op het passagiersvervoer wordt een zoo scherp mogelijk toezicht gehouden door de Comissies, bedoeld bij de Verordening van 16 Maart 1920 (P. B. No. 51).

Hoe scherp dit toezicht echter op Curacao door de bedoelde Commisies ook wordt uitgeoefend, kan dit toch niet beletten, dat sommige vaartuigen met een onverantwoordelijk groot aantal passagiers de havens van Curacao binnenkomen, vermits het toelaatbaar aantal passagiers van dergelijke schepen, wanneer zij van één der eilanden van Curacao vertrekken, door de desbetreffende commissie op dat eiland goedgekeurd is, doch dit op onverantwoordelijke wijze wordt vermeerderd op buitenlandsche eilanden, die worden aangedaan, alvorens die schepen weder havens van Curacao binnenvallen. Waar blijkbaar op die buitenlandsche eilanden geen overeenkomstig scherp toezicht als in Curacao op het passagiersvervoer wordt uitgeoefend, zal er tegen dit euvel weinig kunnen worden gedaan.

Het Bestuur wijdde reeds zijn belangstelling aan de tot standbrenging eener schippers-verordening.

Een ontwerp-verordening regelende het verkeer van motorbootjes in de haven zal binnenkort den Raad bereiken; daarin wordt o.a. voorgesteld een examen voor de bestuurders dier bootjes in te voeren. De oeververbinding in de St. Annabaai heeft zijn volle aandacht.

Voorloopig meent het Bestuur niet verder te kunnen gaan dan telkens na het in- of uitvaren van een of meer schepen de brug te doen sluiten, ook al wachten andere schepen van uit de omgekeerde richting.

Het ligt in de bedoeling het nieuwe douanekantoor te combineeren met het loodskantoor, waarbij voor de loodsen van de nachtwacht rustgelegenheid geschapen wordt.

Betreffende het verkeersvraagstuk te land zullen achtereenvolgens alle daartoe noodig geachte maatregelen worden getroffen.

Een bij Gouvernementsbeschikking benoemde Commissie is werkzaam met het ontwerpen van een nieuwe Politiekeur, welk omvangrijk werk nog langen tijd in beslag zal nemen.

Bij voorbaat houdt de Politie-leiding zich te allen tijden aanbevolen voor ter zake dienende opmerkingen.

In de eerlang aan den Raad in te dienen Politieekeur wordt de materie van het hinderlijk toeteren met automobielen tevens geregeld.

Ingevolge artikel 15 van het Reglement voor den dienst der kuststations voor draadlooze telegraphie in de kolonie Curaçao (P.B. 1913, No. 31) wordt, indien zich bij de aanbieding of na de aanneming van een telegram aanmerkelijke vertraging laat voorzien, de afzender, voor zooveel mogelijk, daarvan verwittigd. Meermalen komt het echter voor, dat na aanneming van een telegram blijkt, dat het niet zonder vertraging kan worden overgeseind. Van deze vertraging kan dan in sommige gevallen niet tijdig aan den afzender kennis worden gegeven, omdat hij geen juist adres heeft opgegeven of momenteel niet is te bereiken.

Waar niet alle plaatsen per Radio rechtstreeks bereikt kunnen worden en de telegrammen zoodoende via een tusschenstation moeten verzonden worden, kan het voorkomen dat de kabeltaks naar een bepaalde plaats lager is dan de Radiotaks. De kabeltaksen schijnen verlaagd te zijn mede omdat de opening van de rechtstreeksche verbinding per radio met Nederland tegemoet wordt gezien, doch het ligt niet op den weg van het gouvernement om de routes, waar de kabel goedkooper kan werken, toch de radiotaksen naar omlaag te forceeren teneinde met de kabel te concureeren.

Wat het niet afleveren der z.g. gelukstelegrammen betreft, kan worden medegedeeld dat dit op een misverstand berustte.

Het openstellen van een kantoor van den Radiodienst in de stad vereischt geschikt personeel en geeft aanleiding tot vergissingen en fouten. Klachten over den telefoondienst worden zoo spoedig mogelijk verholpen. In de laatste maanden bedroeg het aantal gemiddeld 32 per maand, hetgeen relatief buitengewoon laag is.

Overwogen zal worden of het mogelijk is een ander kantoor, niet zoover uit de buurt, open te stellen voor de betaling der abonnementsgelden.

De persoon belast met het aan- en afmonsteren van scheepsvolk heeft geen vaste bezoldiging, maar krijgt de helft van hetgeen door de schepen daarvoor wordt betaald. Om den dienst te vergemakkelijken werd een der ambtenaren van de Curaçaosche Petroleum Industrie Maatschappij belast met de monstering van scheepsvolk van schepen van de Curaçaosche Scheepvaart Maatschappij.

Als voorloopige maatregel is tot tijdelijk buitengewoon loods aan de Caracasbaai een der ambtenaren van de Curaçaosche Scheepvaart Maatschappij benoemd tegen een jaarlijksche vergoeding van f. 1.200. Wanneer zijn diensten als loods niet noodig zijn, is hij ter beschikking van de Curaçaosche Petroleum Industrie Maatschappij, evenals de buitengewone loods aan de Fuikbaai dit is van de Mijnmaatschappij Curaçao. Beide genoemde personen staan, met het oog op de handhaving van verordeningen, naar het oordeel van ondergeteekende, voldoende onafhankelijk.

Wat Aruba betreft geeft de Gouverneur de verzekering dat hij met groote belangstelling en aandacht de ontwikkeling van dit eiland gadeslaat, en er steeds op bedacht is om door tijdige maatregelen achterstand in te halen of te voorkomen. Zeer binnenkort zal hij den Raad een suppletoire begrooting indienen voor de uitvoering van werken die geen uitstel gedoogen.

Bij art. 7 verklaart de Gouverneur dat het in de bedoeling ligt op Bonaire de functies van Gezaghebber en ontvanger door een zelfden persoon te doen uitoefenen. Momenteel verkeert dit vraagstuk in een stadium van proefneming.

Art. 24. 26. Voor de aanvankelijk voorgestelde toelagen waren in Nederland geen gegadigden te vinden. Deze is daarom verhoogd tot ... per man gerekend, uitsluitend voor onderofficieren en minderen die practischen politiedienst verrichten. Voor troepenofficieren en administratief personeel, arbeid verrichtende ten behoeve der politie wordt f. 5000 uitgetrokken voor een extra-maand salaris.

Art. 65 d. Alvorens de algemeene beginselen zijn vastgesteld voor de uitvoering van de wet op de gelijkstelling is het niet mogelijk betrouwbare cijfers aangaande de uitgaven over te leggen. Reeds worden becijferingen gemaakt.

Hoe de kosten der gelijkstelling door Curacao zullen worden betaald, zal door den K. R. onder het oog zijn te zien, telkens wanneer credieten daarvoor worden aangevraagd.

Artikel 110. Bij het werven van een tweeden ingenieur voor den dienst van Openbare Werken is voorloopig gebleken, dat voor f 8.400.— geen ingenieur met voldoende ervaring, om als adjunct-Directeur te kunnen optreden, zich beschikbaar zal stellen. De tegenwoordige adjunct-Directeur, die jaren lang aan den dienst van Openbare Werken verbonden was, moet de traît d'union vormen tusschen de dikwijls wisselende Directeuren van Openbare werken. In den normalen gang van zaken staan de tijdelijke ingenieurs niet onder den adjunct-Directeur en zeker nooit in technische aangelegenheden.

Art 122 a. De teekeningen voor de havenverbetering worden te Griffie v. d. Raad neergelegd. De exploitatie kosten van het materieel met inbegrip van bezoldiging voor het personeel zullen f. 40.000 per maand beloopen.

Voor het baggerwerk zullen worden gebezigd een lepelbaggermachine met rotsbreekmachine, een sleepboot en lichtermaterieel, inclusief onderlossers en steenkantelbakken.

Alle uit te voeren werken zullen drie jaar duren en volgens voorloopige raming, zonder aanschaf van het noodige materieel, f. 1.750.000 bedragen.

Art. 122 c. Voor de politie post op Rooi Canarie is aan de C. P. S. M. f. 5000 betaald. Het complex moet echter belangrijk meer gekost hebben.

Art. 122 f. Ook het bestuur acht het beter de nieuwe slachtplaats op Parera, en niet op het Rif te bouwen.

Art. 123. Het ligt in de bedoeling aan den havenmeester op te dragen de handhaving van alle maatregelen voor de orde en veiligheid te water, waarnaast de algemeene politie onverkort belast blijft met het algemeene politie-toezicht.

BERICHTEN

Goede reis.

Dinsdag is per S.S. „Puerto Rico" de H. E. Pater Vicaris M. Luyckx, via Guadeloupe naar de Bovenwindsche eilanden vertrokken.

Per S.S. „Saturnus" zijn dienzelfden naar Nederland vertrokken de Eerw. zusters Dominikanessen, Ludwina en Clara, vergezeld van Mej. Marcela Thijssen van Aruba, die in het Dominikanessenklooster te Voorschoten het religieuze kleed gaat aannemen.

Aan allen een voorspoedige reis.

Welkom.

Morgen hoopt per S.S. „Nickerie" hier te arriveeren de Eerw. Frater Arcacius, bestemd voor het instituut van Scherpenheuvel.

Welkom.

Opening v. d. Kolonialen Raad.

Dinsdagmorgen had de plechtige opening van den Kolonialen Raad plaats. Voorafgegaan door 2 militaire politieagenten op motorcycle en zijspan, en door Kapitein Borren in auto, en gevolgd door 2 agenten te fiets, kwam Z. E. aan op het plein van het Raadhuis, begroet door het „Wilhelmus". Door een Commissie, bestaande uit de Heeren Maduro, de Lanoy en van Leeuwen, werd Z. E. ontvangen en naar de Raadzaal begeleid, waar Z. E. de openingsrede uitsprak en den K. R. plechtig geopend verklaarde.

Na vertrek van Z. E. werd het nieuw benoemde lid, de Heer C. N. WINKEL door den Voorzitter, ook namens den Raad, verwelkomd en geluk gewenscht. Na een woord van dank door den heer Winkel, werd de vergadering gesloten.

Onbewoonbaar verklaard.

Naar wij vernemen zijn „La Cosmopolitana" aan de Handelskade alsmede enkele huizen in de Punda door de Heeren Directeur van O. G. D. en O. W. onbewoonbaar verklaard, en zullen zoo spoedig mogelijk moeten verdwijnen.

Vechtpartij met doodelijken afloop.

In den nacht van Zaterdag op Zondags omstreeks half twaalf, kreeg de baas-timmerman Wilhelm Stechmann, van het Ned. S. S. „Poseidon," in deze haven liggende, ruzie met een tremmer, Sietse Huisman genaamd, die blijkbaar dronken aanboord kwam. Zij werden handgemeen. De baas-timmerman ging er bij zitten en zakte toen ineen. Blijkbaar was hij op slag dood. De politie werd onmiddelijk gewaarschuwd, die den tremmer en nog een in verhoor nam. Beiden werden gevankelijk weggevoerd. Het lijk van W. S. een oppassend man, vader van 4 kinderen, werd naar het Hospitaal vervoerd en gerechtelijk geschouwd. Bij onderzoek bleek dat hij leed aan een hartkwaal. Zondag middag is hij ter aarde besteld.

S. S. „Ingrid Horn."

Wij mogen de Horn-Linie wel gelukwenschen met het nieuwe motorschip „Ingrid Horn," dat Maandag j. l. voor 't eerst onze haven aandeed. Het is 't eerste van vier nieuwe schepen. De 3 andere heeten „Mimi Horn", „Heinz Horn", en „Presidente Gomez."

Het schip is gebouwd door de firma F. Schickau in Elbing, Duitschland, en heeft een waterverplaatsing van 8.000 ton. Het schip is 100.30 M lang, 14.88 M. breed en 9.19 M. hoog. De motoren zijn van het Diesel systeem en gemaakt door de firma Sulzer. Zij ontwikkelen 3.500 P. K. en geven het schip een gemiddelde snelheid van 14 mijl per uur, zoodat de reis van Curaçao naar Hamburg in 21 dagen kan worden afgelegd.

Des namiddags had er een drukbezochte receptie aan boord plaats. Ook Z. E. de Gouverneur vereerde het schip met een bezoek.

De Heeren Agenten en Officieren putten zich uit in vriendelijkheid om 't den gasten aangenaam te maken en het inderdaad mooie schip te laten bezichtigen. Het ziet er flink en degelijk, tegelijk keurig uit. De boot heeft 11 twee-persoonshutten, 8 éénpersoonshutten en 3 luxe-hutten, verder een gezellige rooksaloon en keurige diningroom, voor 40 passagiers, met een aangrenzende echt gezellige gezelschapkamer. De hutten en ook de salons kunnen, wat confort en inrichting betreft, wedijveren met die van vele andere grootere booten.

Onzen besten dank aan de Heeren Agenten der Horn-Linie voor de beleefde uitnoodiging en buitengewoon hartelijke ontvangst aan boord. Onze beste wenschen mogen het nieuwe schip op al zijn reizen vergezellen.

Verbinding Curaçao-Bonaire.

Van verschillende zijden hebben wij klachten mogen vernemen, over het feit dat de vaste officieele verbinding per „Ligia" tusschen Curaçao en Bonaire is opgeheven. Het is wel eigenaardig dat dit zoo maar met de stille trom geschied is. Althans voor zoover wij weten is er officieel van Bestuurswege niets daaromtrent aangekondigd.

Velen vragen zich af: wat nu?

Zonder een vaste verbinding gaat het nu eenmaal niet. De kooplieden en vele particulieren kunnen er over meespreken, wat het beteekent, als men uitsluitend op particuliere scheepsgelegenheid is aangewezen.

In dank ontvangen

eenige monsterfleschjes heerlijke limonade van de fabriek „La Campana" van den Heer W. Maal op Villa Sta Helena. Deze limonade, fijn van smaak, wordt vervaardigd van regenwater. Zeer aan te bevelen aan de liefhebbers van een glas geurige limonade.

Het motorschip Orinoco.

Donderdag kwam hier voor 't eerst het prachtige nieuwe motorschip „Orinoco" van de Hapag binnen. Welkom.

Zeilvaart

gedurende de maand Maart 1928

Binnengekomen van:		*Uitgezeild naar:*	
Aruba	33	Aruba	26
Amuay	1	Amuay	1
Bonaire	44	Azua	1
Bov. Eil.	1	Bonaire	42
Guanta	3	Bov. Eil.	1
La Guayra	1	Guanta	4
La Vela de Coro	9	Guadeloupe	1
Maracaibo	3	La Vela	8
Mayaguez	1	Maracaibo	4
Pto. Cabello	19	Naar Zee	3
Rio Hacha	1	Ponce	1
Sto Domingo	7	Pto Cabello	41
Tucacas	17	Pto Rico	1
Trinidad	1	Rio Hacha	1
Van Zee	4	Sto Domingo	5
		St. Vincent	1
		Tampa	1
		Trinidad	1
		Tucacas	1
		Jackmel	1
Totaal	145	Totaal	145

STAAT van het aantal vaartuigen, die het eiland CURAÇAO in de maand Maart 1928 aandeden, met de vermelding van hun gezamenlijke inhoudsmaat.

	ZEILSCHEPEN.			STOOMSCHEPEN.		
		INHOUD IN M³.			INHOUD IN M³.	
	Aantal	Bruto	Netto	Aantal	Bruto	Netto
Maand Maart 1928	147	26.703	23.224	401	3.884.283	2.146.257
Vorige maanden	267	64.711	57.662	727	7.230.745	4.024611
Totaal	414	91.414	80.886	1.128	11.115.028	6.170.865

N. B. Niet opgenomen zijn de schepen, die binnenkomen van de kustvaart en van de visscherij.

Officieele Berichten.

(van de vorige week.)

A. Gemert, C. N. Henson, E. H. Th. Fonseca, I. H. Floridas, R. J. Barron, V. A. C. Braam, C. F. J. Vriesse en F. Gumbs zijn benoemd tot tijdelijke agenten van politie 2de klasse bij de Algemeene Politie in Curaçao.

De tijdelijk agent van politie 2de klasse J. M. Bernardina is uit 's Lands dienst ontslagen.

Aan den roeier-bediende ten postkantore alhier, R. Jansen, is, wegens physieke ongeschiktheid, eervol ontslag uit 's Lands dienst verleend.

De telefonisten bij 's Lands telefoondienst alhier Mej. C. van Thijs en Mej. F. van Thijs zijn uit 's Lands dienst ontslagen en Mej. Adelaide Schout en Mej. Alexandrina Leito zijn als zoodanig benoemd.

De Heer H. J. Cohen Henriquez is benoemd tot lid van de Commissie van Administratie van de Strafgevangenis en het Huis van Bewaring op Curacao in de plaats van het aftredend lid, den Heer M. E. Curiel.

Mathew W. Every is aangesteld als seiner op seinpost te Chrispeen op Saba.

Aan den heer E. A. L. Hassell, hoofd der openbare school te Windwardside op Saba is, wegens ziekte 4 weken vrijstelling van dienst verleend. Mej. Maud Hassell, onderwijzeres 4de klasse aan die school is belast met de functiën hoofd dier school en Mej. Olga Every is toegevoegd aan de bedoelde school om als kweekelinge werkzaam te zijn.

van deze week.

De schrijver-telefoonbediende op het loodskantoor alhier, A. Sprock, is benoemd tot tijdelijk onderhavenbeheerder alhier en S. B. Sprock is benoemd tot tijdelijk schrijver, tevens telefoonbediende op bovengenoemd loodskantoor.

Emile Tjark Valies op Aruba, is benoemd tot tijdelijk agent van politie tweede klasse bij de Algemeene Politie in Curaçao.

De tijdelijk agent van politie 2de klasse bij de Algemeene Politie op Curaçao, M. Phelipa, is uit 's Lands dienst ontslagen.

Wonderbare redding van Curaçao.

1678 — 10 Mei — 1928.

In de geschiedenis van ons eiland staan tal van feiten en episoden opgeteekend, waarin Frankrijk de leiding had, doch van geen enkele hebben onze voorvaders aangename herinneringen behouden.

Van zulk een gebeurtenis vierden wij deze week den 250sten gedenkdag, en dit feest verdient ook nu nog na zooveel jaren bij het nageslacht in frissche herinnering te blijven voortleven, te meer nog daar het zelfs in het standaardwerk van onze Vaderlandsche Geschiedenis van Prof. Dr. P. J. BLOK (1e. uitgave) met geen enkel woord vermeld wordt, terwijl het toch van merkbaren invloed is geweest op den loop der feiten ook in ons Vaderland.

In hoofdzaak volgen wij bij dit verhaal HAMELBERG'S *Geschiedenis der Nederlanders op de West-Indische Eilanden bladz. 55*, doch ook uit nog andere bronnen aangevuld en verduidelijkt.

* * *

Lodewijk XIV, *le roi-soleil* van Frankrijk (1643—1715) was tijdens den oorlog met de Nederlanden, hier in de West-Indië niet bijster gelukkig geweest. Het mislukken van den aanslag op Curaçao door het Fransch eskader onder bevel van DE BAAS, gouverneur van Martinique, tijdens het bestuur van Gouverneur Jan DONCKER in Maart 1673 (zie HAMELBERG bl. 46), de vernieling van de geduchte Fransche vloot van Admiraal GRAAF JEAN D'ESTRÊES in de Klipbaai van het eiland Tobago (1) op 3 Maart 1677, wilde hij evenwel niet ongewroken laten.

Een nieuwe vloot werd uitgerust, die den 1sten October van datzelfde jaar uit Brest vertrok en wederom aan het opperbevel van GRAAF D'ESTRÊES was toevertrouwd. Na den 11n. December 1677 het eiland Tobago, dat nu bijna zonder bezetting was, op de Hollanders veroverd te hebben, vertrok hij met zijn vloot naar Martinique om zijn schepen te herstellen en zijn scheeps- en krijgsvolk eenige maanden rust te gunnen. Op Sto. Domingo voegden zich nog 15 schepen van boekaniers (kapers) bij hem, begeerig om zich ook een deel van den buit toe te eigenen.

Men verhaalt, dat toen POUANCEY, de gouverneur van Sto. Domingo, van al die toebereidselen hoorde, hij zou gezegd hebben: „Is al die kostbare uitrusting voor Curaçao bestemd? Dat nest verdient die eer niet. Ik zou het gemakkelijk met een paar oorlogschepen en 300 man kunnen overmeesteren." Maar D'ESTRÊES wilde zeker van zijn zaak zijn, en in de Klipbaai van Tobago had hij genoeg leergeld betaald, dat er met de Hollandsche zeelui niet te spelen viel.

In het begin schijnt de Fransche admiraal nog geen vast plan gehad te hebben, want den 26n. April 1678 verscheen hij voor het Engelsche eiland Nevis. Uit een brief van STAPLETON, gouverneur van dit eiland, weten we, dat de Fransche vloot toen bestond uit 35 schepen en 4 branders. 15 dezer schepen waren „boekaniers," (kaperschepen). Stapleton schatte de bemanning op minstens 1200 man. Van Nevis ging hij naar St. Ktts, waar hij zijn eersten onderbevelhebber DE MERICOURT, commandeerende het admiraalschip „*Le Terrible*", opdroeg inlichtingen in te winnen omtrent de ankerplaatsen op Porto-Rico en Curaçao.

Wij maken den lezer er attent op, dat de volgende bijzonderheden over het wedervaren van deze Fransche vloot, zeker niet overdreven zijn, want ze zijn ontleend aan het officieel rapport van DE MERICOURT zelf, zooals dit voorkomt in de *Histoire de la Marine française* van EUGÈNE SUE.

Omtrent Curaçao wist een zekere JEAN DOUCE — die echter blijkbaar slecht op de hoogte was — mede te deelen, dat men er slechts op twee plaatsen kon landen, n.m. in de baai van Sta. Barbara en in de baai op korten afstand benedenwinds van het fort. Toen de MERICOURT dit bericht aan D'ESTRÊES overbracht, voegde hij er bij, het niet raadzaam te oordeelen iets tegen Curaçao te ondernemen, daar geen enkele der scheepsbevelhebbers er bekend was, terwijl men niet eens over een betrouwbaren loods kon beschikken. Eerst beweerde D'ESTRÉES nog niet te weten, waarheen hij zou gaan, doch gaf tegelijk aan DE MERICOURT te verstaan, dat hij van zijn ongevraagden raad niet gediend was, snoefde dat hij evenmin loodsen noodig had als de eerste ontdekkers dezer zeeën en gelaste tegen middernacht onder zeil te gaan en op Guadeloupe aan te houden (5 Mei 1678). Den volgenden morgen hield hij scheepsraad aan boord van de „*Terrible*" en deelde nu den scheepsbevelhebbers mede, dat Curaçao het doel van dezen tocht was en gaf hun de instructie voorloopig op het eiland Orchila aan te houden. Opnieuw opperde DE MERICOURT zijn bezwaren en meende dat het wegens den stroom in elk geval beter zou zijn koers te zetten naar het veel meer Oostelijk gelegen eiland Margarita. Doch D'ESTRÊES achtte dit een te grooten omweg. en beweerde dat er geen stroom liep in de streken, die men zou doorzeilen (?!?)

Den volgenden morgen (7 Mei) gaf DE MERICOURT zijn chef andermaal in overweging een loods aan boord te nemen, die mogelijk wel te vinden zou zijn onder de bemanning van de 15 kaperschepen van Santo Domingo, en het scheen, dat D'ESTRÊES er nu wel ooren naar had. Hij beloofde althans er de andere scheepsbevelhebbers over te zullen raadplegen, riep dezen ook werkelijk bij hem aan boord, doch ten slotte besprak hij alleen met hen zijn landingsplannen en de wijze van verdeeling van den te behalen buit. Toevallig echter hoorde DE MERICOURT van een der commandanten dat er onder de bemanning van diens schip iemand was, die het vaarwater om Curaçao zeer goed kende, en daarom stelde hij vóór dien man aan boord te nemen. Na eenige tegenwerpingen berustte D'ESTRÊES ook hierin, doch onmiddelijk na het vertrek der scheepskapiteins deed hij het signaal hijschen om alle zeilen bij te zetten, waardoor het dien loods onmogelijk was aan boord van het admiraalschip te komen.

Op den middag van den 9n. Mei liet D'ESTRÊES alle oorlogsschepen achter zijn schip de „*Terrible*" omzeilen om de door hen berekende plaatsbepaling op te geven en het bleek toen, dat men meende op 20 à 25 mijl ten Noordnoordwesten van Orchila te zijn. Alleen de stuurman van de *Terrible* was van oordeel, dat men zich veel westelijker moest bevinden, daar de stroom de schepen moest hebben afgedreven, doch D'ESTRÊES schold hem voor een domoor en zich tot DE MERICOURT wendend, zeide hij: „*Ce coquin me vient toujours dire des sottises.*" (Die schelm komt me altijd wat dwaasheden vertellen).

Men besloot nu den koers Zuid-zuidwest te houden en des nachts met gereefde marszeilen door te varen om in den vroegen morgen van den volgenden dag Orchila in zicht te krijgen.

Achteraf beschouwd had deze *coquin* het toch bij het rechte eind, en was hij de eenige, die een goede berekening had gemaakt. Want in verband met wat er spoedig daarna gebeurde, was de vloot zeker minstens een 60 mijl door den stroom West-waarts afgedreven en bevond zich toen reeds even ten Noord-Oosten van de Aveseilanden.

Tot goed begrip van het volgende is het voor den minder deskundigen lezer van belang te weten, dat de afstand van ± 120 mijlen tusschen het eiland Orchila en Bonaire in de richting Oost-West over een zeer groot gedeelte versperd wordt door twee groote onbewoonde eilandengroepen: de *Roques*- en de *Aves*-eilanden, die elk uit tal van kleine heel lage eilanden en klippen bestaan, die des nachts in 't geheel niet en zelfs overdag bij kalm weer nog moeielijk te onderscheiden zijn. Die eilanden en klippen zijn in den loop der jaren een werkelijk kerkhof geweest voor honderden schepen, die daar gestrand zijn.

De *Aves* of vogel-eilanden liggen op ongeveer gelijken afstand tusschen de *Roques*-eilanden en Bonaire. Van de Oostkust van dit laatste eiland zijn de Aveseilanden ongeveer 30 á 40 mijlen verwijderd, dus ongeveer evenver als de Oostpunt van Curaçao van Bonaire gelegen is.

Tegen 9 uur s'avonds van den 9n Mei riep de wacht van de *Terrible* uit, dat vooruit geweerschoten werden gelost en onmiddellijk daarop vielen er eenige kanonschoten. Men begreep, dat deze schoten moesten komen van de vooruitzeilende kaperschepen en niets anders konden beteekenen dan een waarschuwingssein. Daar men nu noch land vooruit, noch vreemde schepen om zich heen zag, begreep men dat het gevaar zich onder water moest bevinden, m. a. w. dat er een rif vooruit moest liggen. Daarom trachte de *Terrible* in allerijl te wenden, doch het was reeds te laat. Het schip stootte op het rif en bijna gelijktijdig liepen er nog 12 andere groote oorlogsschepen en eenige kleinere vaartuigen op.

Met het aanbreken van den dageraad kon d'Estrées de gevolgen van zijn verwaandheid en overmoed overzien en vernam hij van de kapers van Sto Domingo, dat men op het Aves-rif was geloopen. Wel werd nog al het mogelijke door de verschillende kapiteins gedaan om hun schepen weer vlot te krijgen, doch te vergeefs. Enkele uren na zonsopgang lagen reeds drie schepen op zij en was het Admiraalschip *Terrible* reeds opengescheurd, in welk lot ook weldra de andere schepen deelden. Vijf oorlogschepen, 3 branders, 1 proviandschip en 7 kaperschepen was alles wat er van de prachtige vloot van 35 schepen overbleef en het getal, die bij deze ramp om het leven kwamen, schatte men op 500 personen.

„Dit ongeluk", zegt JHR. MR. J. C. DE JONGE (2), „waardoor het gevaar voor Curaçao, de verdere Nederlandsche en ook Spaansche volksplantingen afgewend werd, was eenig en alleen aan de onkunde en stijfhoofdigheid van d'Estrées te wijten,"— En elders (p. 714) getuigt dezelfde schrijver: „Van hem (d'ESTREES) wordt gezegd, dat hij een man was, die hoog ingenomen was met zijn eigen denkbeelden en er bijzonder prijs op stelde om voor een ervaren zeeman door te gaan, die alles zelf wilde doen en ook deed, maar daardoor dikwerf gebrekkig; die hoog en koud was tegenover zijn minderen; die naijverig was omtrent alles, ook in de kleinste aangelegenheden, en die nimmer blijken van vertrouwen of goedkeuring gaf aan de bevelhebbers, die met en onder hem waren, ja zelfs hun verdiensten en loffelijke daden zocht te verkleinen." Aldus wordt d'ESTREES beschreven in een geheim rapport van DESEUIL reeds in 1673 (Zie E. SUE t. III. p. 61.) Deze Fransche schrijver (t. III. p. 410) brengt hulde aan den moed van d'ESTRÈES en aan zijn bekwaamheid als landofficier, maar zegt van hem: „Malheureusement ses rares qualités ne lui étaient d' aucun secours sur mer, et son intraitable orgeuil rendait souvent bien funestes les consequenees de sa complète ignorance." — En de reeds genoemde DE MERICOURT, vlagkapitein van d'Estrèes (Zie E. Sue t. III. p. 454) zegt van zijn chef: „Le peu que j'ai de connaissance me fait voir qu'il n'en sait pas encore assez pour mener une escadre, ni même un navire."

Het lijkt niet erg waarschijnlijk, dat Lodewijk XIV dit rapport van de MERICOURT onder de oogen heeft gehad, want zelfs die groote misslag en eigenwaan van d'ESTREES en het verlies dier prachtige vloot weerhield den Franschen koning niet, zijn viceadmiraal toen te benoemen tot Maarschalk van Frankrijk, tot belooning voor zijn verovering van het eiland Tobago op de Hollanders, maar tevens om in Frankrijk de aandacht van het verlies der Fransche vloot af te leiden.

Het is licht te begrijpen, dat d'ESTREES na deze ramp verder van alle veroveringsplannen tegen Curaçao afzag. Met het treurig overblijfsel zijner vloot stak hij over naar Sto Domingo, trachtte daar manschappen te werven om althans de Fransche kanonnen uit de wrakken te redden en vertrok vervolgens naar Martinique, waar hij vernam dat de Hollanders van Curaçao en eenige kapers hem reeds vóór waren geweest.

Men kan zich voorstellen, welk een schrik en ontsteltenis de geruchten van Frankrijks plannen en de nadering van de vijandelijke vloot onder de bevolking van ons eiland had te weeggebracht. Tegen zulk een geweldige overmacht viel aan verdediging niet te denken. Doch het behoeft nauwelijks gezegd, hoe de eerste berichten van het vergaan dier gevreesde vloot hier met groote blijdschap en gejubel ontvangen werden. Zulk een wonderbare redding lag geheel buiten het bereik van menschelijke gissingen. De inwoners zagen er met recht de hand der goddelijke Voorzienigheid in. Maar tegelijk werd weer de Hollandsche koopmansgeest wakker en de zucht om er wat bij te verdienen.

Want zoodra Gouverneur DONCKER het verongelukken der Fransche Vloot op de naburige Aves-eilanden vernomen had, werden er een paar schepen uitgerust om de kanonnen van d'ESTREES op te visschen en ook aan andere vaartuigen werd vergunning gegeven hetzelfde te doen. In het geheel werden op Curaçao aangebracht acht 24-ponders, zes 18-ponders, zeven 12-ponders drie 6 ponders en 1 bas „alle schone metalen stucken canon." Wel eischte de Fransche gezant bij de Staten in Holland, graaf d' Avaux, deze stukken later op, bewerende dat zij *ná* het sluiten van den vrede van Nijmegen in Augustus van datzelfde jaar 1678 waren opgevischt. Doch de bewindhebbers van de West-Indische Compagnie in Amsterdam konden uit de brieven van Gouverneur Doncker bewijzen, dat de kanonnen nog vóór Augustus, dus *vóór* het sluiten van den vrede waren buitgemaakt. Echter op herhaald aandringen van den gezant werden hem vier stukken, die Doncker naar Holland had opgezonden, overgegeven „in agtinge genomen zijnde, dat het voorsz. canon (is gemerkt met de wapenen van Syn Majt. ende van het Collegie ter Admiraliteyt gecontracteerd." De overige stukken deden dienst op de forten van ons eiland tot zij in 1800 door de Engelschen werden weggevoerd.

Ook eerst in dat jaar geraakte op het eiland de gewoonte in onbruik den mislukten aanval der Franschen telken jare door een dank- en bededag te herdenken.

Uit een politiek oogpunt beschouwd beteekende deze ramp van de Fransche vloot direct de redding van Curaçao, doch had nog andere vèr strekkende gevolgen. Voor een lange reeks van jaren was de Fransche vloot in de West-Indië tot machteloosheid gedoemd en eerst in de laatste levensjaren van Lodewijk XIV leefde dat oude droombeeld weer bij hem op om zich van Curaçao meester te maken.

Doch al kwam ons eiland toen in 1713 er niet zonder een vrij aanzienlijke brandschatting af, ook CASSART met zijn eskader slaagde er dat jaar niet in, Curaçao voor den Franschen koning te veroveren. Dat ook de vrede met Frankrijk in Augustus 1678 te Nijmegen zoo overhaast gesloten werd, zullen we voor een goed deel ook wel aan het verlies van de Fransche vloot van D'ESTRÊES op de Aves-eilanden te danken gehad hebben.

* * *

Eenige nadere bijzonderheden omtrent de Aves-eilanden en het vergaan van de vloot van D'ESTRÊES vond ik in het werk: *Voyage round the World*, in Hollandsche vertaling: *Nieuwe Reistogt rondom de wereld* van 1679—1691, dl I bl. 40 van den Engelschen zeevaarder en flibustier WILLIAM DAMPIER, die na zijn bezoek aan Curaçao en Bonaire in November 1681 meer dan een maand lang op de Aves-eilanden verbleef en daar, nauwelijks 3 jaar na het gebeurde, van de Fransche kapers van Santo Domingo zelf vele bijzonderheden omtrent deze scheepsramp vernam.

Eerst vertelt hij van de menigte vogels die hier nestelen, waarvan hij drie soorten opnoemt: de boebies, de man of war en de scholferts. Hij zegt, dat hun aantal veel verminderd is, omdat er velen gevangen en opgegeten zijn door de schipbreukelingen der Fransche vloot.

„Dit Aves-eiland, zegt hij, is maar heel klein; niet meer dan vier Engelsche mijl lang en geen halve Eng. mijl breed; aan de Noordzijde is laag land, hetwelk doorgaans door de vloed onderloopt, doch aan de Zuidzijde is een klippige bank van koraalsteen, door de zee opgeworpen. Het Westeind is omtrent een Eng. mijl vèr weiland zonder boomen. Daar zijn twee of drie putten, door de Kapers gegraven, die dikwijls hier op dit eiland komen, omdat ongeveer in het midden aan de Noorzijde een goede haven is, waar zij heel gemakkelijk kunnen kielhalen (d. i. hun schip op het land trekken en omleggen ter reparatie en om schoon te maken.) Het rif op de klippige bank, waarop de Fransche vloot verongelukte, strekt zich van 't Oost-einde omtrent drie Eng. mijlen, uit, en draait dan Westwaarts, vormende alzoo een halve maan. Dit rif breekt de kracht der zee, zoodat er aan de Westzijde een goede ankerplaats met zandgrond is. Binnen dit rif zijn drie zandplaten of eilandjes, omtrent drie Eng. mijlen van het groote eiland.

„Dat GRAAF D'ESTRÉES hier zijn vloot verloor, geschiedde aldus: hij kwam van 't Oosten aanzeilen en verviel op 't rif, waarop hij zijn geschut loste, om de andere schepen te waarschuwen. Maar zij, vermoedende dat hun admiraal met de vijanden in gevecht was geraakt, zetten niet alleen hun marszeilen bij, maar maakten zooveel zeil als zij konden en liepen zoo met volle zeilen tegen den grond aan, allen omtrent een halve Eng. mijl van elkander. Want dewijl hij in den top van de groote mast licht voerde, was zulks een rampspoedig baken voor hen, zoodat er maar één koningsschip en één kaper 't gevaar ontkwamen. De schepen bleven den ganschen dag nog heel, zoodat het meeste volk nog tijds genoeg had om zich aan land te begeven. Niettemin waren er velen, die op de wrakken omkwamen, en velen die behouden aan land kwamen, aan zulke ongemakken niet gewoon, stierven als zieke schapen. Doch de kapers, die zulke gevallen wel gewend waren, en van wie ik dit verhaal vernomen heb, leefden lustig en vroolijk en zeiden mij:

„Al had men ieder onzer, met 300 gulden in den zak naar Jamaica laten gaan, zouden we niet méér verheugd zijn geweest." Want de kapers bleven bij elkaar en letten goed op, zoodra de schepen aan stukken stieten, dat zij de goederen in handen kregen. Alhoewel er vele tonnen op de klippen in duigen uiteenvielen, toch dreven er nog genoeg vaten met wijn en brandewijn over het rif, waarop deze kapers het oog hielden en ze aan land trokken. De kapers bleven daar ongeveer drie weken, wachtende op een gelegenheid om naar *Hispaniola* (Sto Domingo) terug te keeren. En al dien tijd waren zij niet zonder twee of drie okshoofden wijn en brandewijn in hunne tenten, benevens nog tonnen met rundvleesch en spek, dat zij genoeg zonder brood konder eten, ofschoon degenen, die pas uit Frankrijk gekomen waren, zulks niet konden verdragen. In een van de schepen, daar overvloed van sterke drank in was, waren ongeveer 40 Franschen aan boord, die met drinken en zingen zich vroolijk maakten en aan geen gevaar dachten, toen opeens het achterschip afbrak en over 't rif spoelde en in zee weg dreef, zonder dat men ooit meer iets van die bemanning gehoord heeft."

Verder vertelt hij, dat hier aan de Aveseilanden geregeld de kapers kwamen om hun schepen te herstellen, omdat hier volop masten, boegsprieten, balken en ander hout aan land gespoeld was, dat zij voor dit werk noodig hadden. Ook zegt hij, dat hij twee kanonnen nog uit de wrakken van de Fransche vloot opvischte en meenam. In 't begin van Februari 1681 verliet DAMPIER deze eilandjes. Ongeveer vier mijlen Oostelijk van dit Aves-eiland is nog een ander eilandje, dat de kapers 't kleine Aves-eiland noemen en dat geheel met Mangrove-boomen overgroeid is. „Ik heb het wel gezien, zegt D. maar ben er niet aan wal geweest. Er wonen geen menschen, maar wel veel boebies en andere vogels".

* * *

Tijdens dezen oorlog, die met den vrede van Nijmegen in Augustus 1678 besloten werd, was Spanje de bondgenoot van de Staten van Holland. Door de vernieling van de vloot van d'Estrées ontkwam niet alleen Curaçao aan het gevaar van in handen der Franschen te vallen, doch ook La Guayra en Caracas ontsnapten aan plundering en brandschatting. Daarentegen viel Maracaibo in de macht der Fransche kapers. In de geschiedenis van Venezuela vond ik vermeld, dat in 1678 de Franschman Gramont zich naar Maracaibo begaf, maar daar weinig schade aanrichtte, omdat hij de stad verlaten vond. Doch een zeer belangrijk document uit het *Archivo de Indias* van Sevila: (E. 54, C. 4, L. 18. Doc. 2 p. 1—8) bevat een brief van den gouverneur van Caracas, Francisco de Alberro van 25 October 1678 aan den koning van Spanje. De korte inhoud komt hierop neer, dat de Fransche kapers, die aan de schipbreuk in Mei 1678 op de Aves-eilanden ontsnapt waren, zich nog vóór het einde van die maand naar Maracaibo begaven, het fort (*nu San Carlos*) bij den ingang van de baar overweldigden, zich meester maakten van Maracaibo en de andere steden aan het Meer gelegen, alles plunderden en roofden en zich aan tal van wreedheden tegenover gevangenen en bewoners schuldig maakten. De bisschop van Carácas, de Dominicaan Don fray Antonio Gonzalez de Acuña, die zich toen juist in Coro bevond, riep de hulp van den Gouverneur van Curaçao in om over zee met zijn schepen Maracaibo te hulp te komeu. Over den afloop had de gouverneur van Caracas nog geen bericht ontvangen.

„*A la fecha de esta no tengo noticia de loque sea obrado por parte de los dichos olandeses, bien que las esperanzas de que haran todo su posible, son como seguras.*" „Ofschoon van den kant der Hollanders, de verwachting dat zij hun uiterste best zullen doen, zoo goed als zeker is."

Of gouverneur DONCKER, toen in het laatste jaar van bestuur, aan dat dringend verzoek heeft gevolg gegeven, is mij echter nergens gebleken.

Curaçao, 9 Mei 1928.

P. A. Euwens, O. P.

---

(1) Zie HAMELBERG. *Tobago, een vergeten Nederlandsche Kolonie.* Vierde jaarverslag van het Curaçaosch Geschiedkundig Genootschap bl. 27.

(2) *Geschiedenis van het Nederlandsche Zeewezen* dl II. p. 736.